

27.8.2021

Ympäristöministeriö

lausuntopalvelu.fi

VN/538/2019-422

Ehdotukset jätealan asetuksiksi (EU:n jätesäädöspaketti)

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoja ehdotuksistaan jätealan asetuksiksi. Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Jäteasetus, perustelumuiatio

10§ (jätteen keräys): kannustaminen pyrkimään yhtenäisiin symboleihin ja esitystapaan jäteastiaan ja siihen tai sen yhteyteen sijoitettavissa merkinnöissä ja lajitteluohjeissa on kannatettavaa, mutta jätehuoltovastuullisille tulee jättää päätösvalta käyttöön otettavan järjestelmän osalta, mitä ehdotettu muotoilu tukee.

Valtioneuvoston asetus jätteistä

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset (luku 2)

10§, 1 momentti kohta 7: vaatimus muiden kuin bio- ja sekajäteastioiden puhdistamisesta vähintään kerran vuodessa on ylivoimainen. Kaikkien astioiden kategorinen peseminen vuosittain veisi merkittävästi resursseja saavutettavaan hyötyyn nähden, lisäksi liikennöintiä pisteillä ja nostaisi turhaan pakkausten tuottajavastuusta aiheutuvia kustannuksia. Tämän sijaan keräyksen järjestäjä on syytä velvoittaa seuraamaan astioiden siisteyttä ja puhdistamaan astiat tarvittaessa.

24§: Kannatamme vahvasti ehdotusta, jonka mukaan jätedirektiivissä esitettyjä yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita ei kiristetä kansallisesti. Direktiivin mukaisten tavoitteiden saavuttaminen on harvaan asutussa Suomessa merkittävästi haastavampaa kuin useimmissa muissa jäsenmaissa. Lisäksi uusi kierrätysasteen laskentatapa kiristää tavoitteita tavalla, jonka tarkkaa merkitystä ei vielä tunneta.

Kirjanpito jätteistä, siirtoasiakirja ja viranomaiselle toimitettavat tiedot (luku 5)

41§ (siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot): asetusehdotuksesta tai sen perustelumuiatiosta ei käy ilmi perusteluja siirtoasiakirjan ajoneuvon rekisteritunnuksen merkintävaatimukselle. Rekisteritunnus ei ole tarvittavaa tietoa paristo- ja akkujättemäärien raportoinnissa viranomaiselle. Paristo- ja akkujätteen keräysjärjestelmässä siirtoasiakirja on yhdistetty kuljetuspalvelut toteuttavien yritysten rahtikirjoihin, ja ne laaditaan noutotilauksen

27.8.2021

yhteydessä vähintään vuorokausi etukäteen hetkenä, jolloin ajoneuvon rekisterinumero ei ole tiedossa. Siirtoon voi myös osallistua useita ajoneuvoja, eikä tietoja kuljetuksen aikana pystytä sähköisesti siirtoasiakirjoihin täydentämään. Koska siirtoasiakirjan laatimisen laiminlyönti on laiminlyöntimaksulla sanktioitu teko, esitämme että mikäli ajoneuvon rekisteritunnuksen edellyttämiselle ei ole painavaa perustetta, muutetaan sen merkitsemisvelvollisuus vapaaehtoiseksi.

Yleisesti kaiken ei-välttämättömän tiedon keruuta tulee suuresti välttää. Yksin kaupan pisteitä, joista kannettavia akku- ja paristojäätettä haetaan tuottajayhteisön toimesta, on noin 10 000 kappaletta, mikä kertoo tarvittavien siirtoasiakirjojen hallinnoinnin työtaakasta. Paristo- ja akkujätteiden pisteiden lukumäärä poikkeaa suuresti hallituksen jätelakiesityksen 40/2021 vp s. 53 esitetystä arviosta, jonka mukaan siirtoasiakirjavelvollisuus koskisi ”muutamaa tuhatta jätteen haltijaa/käsittelijää”.

Pakkausjäteasetus, perustelumuu- tostiedote

2.4. Käytettyjen pakkausten määrä (tilastojen ulkopuolelle jäävien pakkausten osuuden arviointi): sääntelyn parantuessa - miljoonan euron liikevaihtorajan poisto ja etäkaupan mukaantulo tuottajavastuujärjestelmään - paranee raportoinnin kattavuus huomattavasti aiemmasta. Raportoinnin ulkopuolelle ei enää jää merkittävää määrää tuottajia eikä arviointi lisää tilastojen luotettavuutta, mistä johtuen arvioinnille ei ole järkevää perustetta. Tästä johtuen ehdotamme että tilastointi- ja raportointivaatimusten tulee koskea vain rekisteröityneitä tuottajia ja heidän markkinoille saattamiaan pakkausmääriä.

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä

7§ ja 8§: ehdotusta voi tulkita niin, että rekisteröityneet tuottajat vastaisivat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta kaiken Suomen markkinoille tuodun pakkausjätteen osalta. Tämä edellyttäisi rekisteröityneiltä tuottajilta merkittävästi asetusehdotuksessa esitettyjä kierrätystavoitteita korkeampien kierrätysasteiden saavuttamista ja nostaisi tuntuvasti lakisääteisen tuottajavastuunsa vastuunsa hoitavien yritysten kustannuksia, sekä antaisi kasvavaa kilpailuetua tuottajavastuunsa hoitamatta jättäville yrityksille. Ehdotusta tulee mielestämme muuttaa niin, että rekisteröityneet tuottajat vastaavat ainoastaan itse markkinoille tuomiensa pakkausten kierrätyksestä.

Pidämme pakkausten osalta tärkeänä, että direktiivissä esitettyjä kierrätystavoitteita ei esitetä kiristettäväksi kansallisesti.

10 §, momentti 1, kohta 3: Kannatamme kartonki-, lasi- ja metallipakkausten alueellisten vastaanottoaikkojen minimimäärän alentamista 1 000 pisteeseen, jolloin alueellinen vastaanottoverkko on mahdollista tehokkaasti sopeuttaa laajenevaan kiinteistökeräykseen. Ehdotusta tukee Rinki-ekopisteverkoston materiaalikertymästä saatu tilastotieto edellisen viiden vuoden ajalta. On tärkeää, että ekopisteverkoston kattavuutta ja vastaanottoaikkojen määrää tarkastellaan sitä mukaa, kun kiinteistökohtainen keräys laajenee. Tarve vastaanottoaikkojen määrälle tulee vähenemään, kun keräys siirtyy jatkossa laajenevaan kiinteistökohtaiseen keräykseen.

Alueellisen vastaanoton palvelutason ja tehokkuuden kannalta pidämme olennaisen tärkeänä, että alle 500 asukkaan taajamissa ja haja-asutusalueella olevien pisteiden määrää

27.8.2021

ei sidota kauppapaikkojen määrään, kuten nyt on tehty. Jos näiden pisteiden määrälle halutaan asettaa jokin minimimäärä, sen tulisi olla korkeintaan puolet kauppapaikkojen määrästä. Muussa tapauksessa merkittävä osa alueellisista vastaanottopisteistä joudutaan sijoittamaan paikoille, joissa niille ei ole juurikaan käyttäjiä. Tämä heikentäisi merkittävästi ekopisteverkon palvelutasoa, sen kautta kerättäviä pakkausjättemääriä ja lisäksi keräyksen päästöjä.

Kauppapaikkojen määrään sidottu pistemäärävaatimus alle 500 asukkaan taajamissa tarkoittaisi, että pisteitä voitaisiin vähentää lähinnä taajamissa, missä pisteiden käyttö on suurta. Vuonna 2020 1 000 suurinta Rinki-pistettä palveli asukkaita niin kattavasti, että niihin palautettiin 91 % koko Rinki-ekopisteverkon materiaalikertymästä. Syynä lienee se, että myös harvemmin asutuilla alueilla asuvat käyvät asioimassa taajamien kaupoissa ja palauttavat samalla pakkausjätteensä siellä oleviin pisteisiin.

10 §, momentti 2: käytännön materiaalisaanto on osoittanut, ettei muille kuin kuluttajille tarkoitettujen vastaanottoaikkojen (yritysterminaalit) minimimäärän nosto 30:stä 60:een ole perusteltua.

12§: Tuottajien maksuosuuksien mukauttamista koskevat periaatteet ovat perusteltuja, mutta maksujen mukauttaminen vaatimusten mukaisiksi on tuottajayhteisöille haasteellinen tehtävä, joka vaatii lisää mm. tutkittua tietoa. Mielestämme periaatteita tulisi yksinkertaistaa poistamalla kohta 7 (päällekkäinen kohdan 2 kanssa) ja kohta 6 tulisi poistaa (erilaisia standardeja, merkkejä ja järjestelmiä on runsaasti markkinoilla, eivätkä ne aina ohjaa edes samaan suuntaan).

19§, momentti 1: Tuottajayhteisöt ovat ilmoittaneet seurantatiedot viranomaiselle vuosittain syyskuun loppuun mennessä. Ilmoitusaikataulun kiristäminen kesäkuun loppuun on haastavaa, koska tuottajavastuullisten yritysten lukumäärä tulee kasvamaan aiemmasta. Ilmoitusajankohdan kiristämiseksi tulee olla erittäin hyvät perustelut, koska on olemassa huomattava riski, että se johtaa tuottajayhteisöjen sekä vastuuviranomaisen työtaakan kasvuun johtuen tilastojen tarkentumisesta kesän kuluessa.

19§, momentti 3: Momentin 1 kohtaa 1 (markkinoille tuotu pakkausmäärä) ei voi käytännössä eritellä käsittelymenetelmittäin. Osa pakkauksista ei päädy tuottajien käsittelyyn, vaan esimerkiksi sekajätteen mukana kunnallisille ja yksityisille käsittelijöille. Näin ei tuottajilla ole tietoa kaiken markkinoille tuodun pakkausjättemäärän jakautumisesta eri käsittelymenetelmiin.

Valtioneuvoston asetukset käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston asetus paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

27.8.2021

2§, 1 momentti kohta 10 (määritelmät): tuottajan määritelmä ei vastaa uuteen jätelakiin tehtyjen muutosten jälkeen tuottajan määritelmää. Ehdotamme asetuksen ko. kohdan muuttamista jätelakia vastaavaksi.

15 b § (omavalvonta): Ulkopuolisen tarkastajan vähintään kolmen vuoden välein tekemä tarkastus on mielestämme ylimitoitettu. Vaatimusten mukainen omavalvonta luo jo itsessään säännöllisen ja suunnitelmallisen valvontamekanismin sen varmistamiseksi, että tuottajavastuuta koskevat velvoitteet tulevat hoidetuiksi, ja että tuotettu tieto on luotettavaa. Lisäksi jätedirektiivissä säännöllisiä riippumattomia tarkastuksia vaaditaan tehtävän ainoastaan tarvittaessa tukemaan omavalvontamekanismeja. Ehdotammekin säännöllisen pakottavan ulkopuolisen, vähintään kolmen vuoden välein tehtävän, tarkastuksen sijaan annettavan Pirkanmaan ELY-keskukselle mandaattia tarvittaessa vaatia ulkopuolisen riippumattoman tahon tekemää tarkastusta.

Valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

5 § (Erilliskeräystä koskevat yleiset vaatimukset): uudelleenkäytön yhteydessä tulee aina huomioida tietoturvallisuusnäkökohta ja EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimukset. Yhä useammassa sähkö- ja elektroniikkalaiteromussa on tallennettuna muistia, esimerkkinä jopa jääkaapit. Kaupan yritykset tarjoavat myymälöissä asiakkaillensa sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajayhteisöjen tietoturvallista data-SER-keräysastiaa. Asiakkaiden luottamusta ei missään nimessä saa heikentää niin, että luottamus muistia sisältävien sähkö- ja elektroniikkalaitteiden, kuten esimerkiksi tietokoneet, matkapuhelimet ja digikamerat, kauppakeräyksen turvallisuuteen heikkenee, ja palautusmäärät tuottajien järjestämään keräysverkostoon voivat tämän johdosta laskea.

Helsingissä 27.8.2021

Kunnioittavasti

Kauppan liitto ry

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja